

Informe trimestral de conjuntura catalana

Febrer 2021

Editorial

Després d'un tercer trimestre de recuperació intensa, el quart l'economia ha crescut a un ritme menor de l'esperat a causa de la segona onada i les restriccions adoptades per contenir l'expansió de la pandèmia. El 2020 serà recordat com dels pitjors anys de la història moderna a Catalunya. Alguns indicadors han registrat caigudes mai vistes abans: reducció de la mobilitat en el transport públic de gairebé el 50%, descens de les pernoctacions turístiques del 77% o caiguda de la despesa en restauració del 48%. Per tot això, el PIB català ha retrocedit un 11,4% el 2020 segons estimacions de la Cambra i AQR de la UB.

Per al 2021, la nostra previsió de creixement és del 6,1%, set dècimes inferior a la previsió feta en l'informe de conjuntura anterior. Aquesta revisió a la baixa s'explica perquè la situació que es preveu per al primer trimestre no és gaire diferent de la que vam tenir en el quart de 2020 –el que vol dir que el creixement intertrimestral s'aproparà a zero–, i perquè la recuperació intensa es retarda a la segona part de l'any 2021. A aquest empitjorament de la pròpia economia se suma el deteriorament generalitzat a la UE, com a conseqüència de la intensitat de la tercera onada, i d'unes ajudes públiques directes al teixit econòmic clarament insuficients. A Catalunya, la Generalitat ha

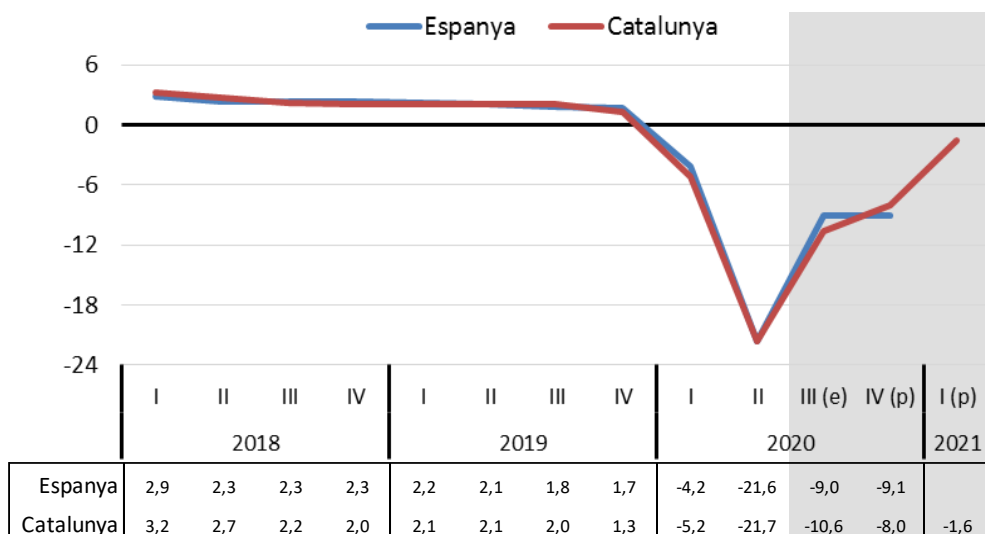
aprovat 995M€ en ajudes directes a empreses i autònoms afectats per les restriccions, cobrint així una part de les pèrdues de les empreses. La Cambra demana a la Generalitat que faci el major esforç econòmic possible per ajudar a les empreses però, sobretot, demana a l'Estat –que és el que té accés als mercats i al MEDE– que creï un nou fons autonòmic Covid-19 per ajudes directes a empreses durant el primer trimestre, per compensar tant les pèrdues passades com futures.

Tanmateix, hi ha elements per a l'esperança. D'una banda, la importància del sector turístic en l'economia catalana pot suposar el 2021 una palanca de recuperació més intensa a Catalunya que a altres territoris. En segon terme, el pes del sector industrial a Catalunya i la recuperació que estem observant en aquest sector (de la mà de les exportacions) serà un element de suport important per a la resta de l'economia. En tercer lloc, el procés de vacunació garantirà, si la provisió farmacèutica no falla, arribar a l'estiu amb la població de més risc vacunada, el que sens dubte disminuirà la pressió sobre el sistema sanitari. Quart, els fons NGEU i les reformes estructurals que se'n deriven poden fer augmentar el creixement potencial de la nostra economia, un element que serà clau per a la recuperació més enllà del 2022.

Caiguda històrica de l'11,4% del PIB el 2020 i revisió a la baixa de la recuperació el 2021 (6,1%)

Les escasses ajudes públiques directes posen en risc la continuïtat de molts negocis viables

Gràfic 1. Evolució del PIB (corregit d'estacionalitat) (Taxes de var. interanual, en %)

Fons: Espanya: INE (fins al 4T20)

Catalunya: Idescat (fins al 2T20) i estimacions (3T20) i previsions pròpies (4T20 i 1T21)

Síntesi de la conjuntura catalana: menor creixement del previst en el quart trimestre de 2020 i primer del 2021

Per avaluar la situació econòmica actual convé, més que mai, fer una mirada enrere uns mesos. Així, en el darrer informe presentat al mes d'octubre, es preveia que en el quart trimestre del 2020 continuaria la recuperació iniciada a l'estiu i es produiria una clara millora en l'activitat econòmica. De fet, després que durant l'estiu es completés l'aixecament de les mesures aplicades per contenir la pandèmia, es va produir un intens repunt de l'activitat econòmica en el tercer trimestre. Però la presentació de l'informe d'octubre va coincidir en el temps amb el repunt de la pandèmia i l'arribada de la segona onada de la Covid-19, i la implantació de mesures que tornaven a limitar la mobilitat de persones i la realització de certes activitats, especialment en el sector de la restauració, l'hoteleria, el comerç, l'esport o la cultura, entre altres.

Des d'aleshores, l'evolució de la pandèmia no ha millorat de manera substancial. En aquests moments, amb la informació disponible, les estimacions de la Cambra i del Laboratori AQR-Lab de la Universitat de Barcelona, apunten a un ritme de creixement trimestral del 2,8% el quart trimestre i del 0,5% el primer trimestre del 2021.

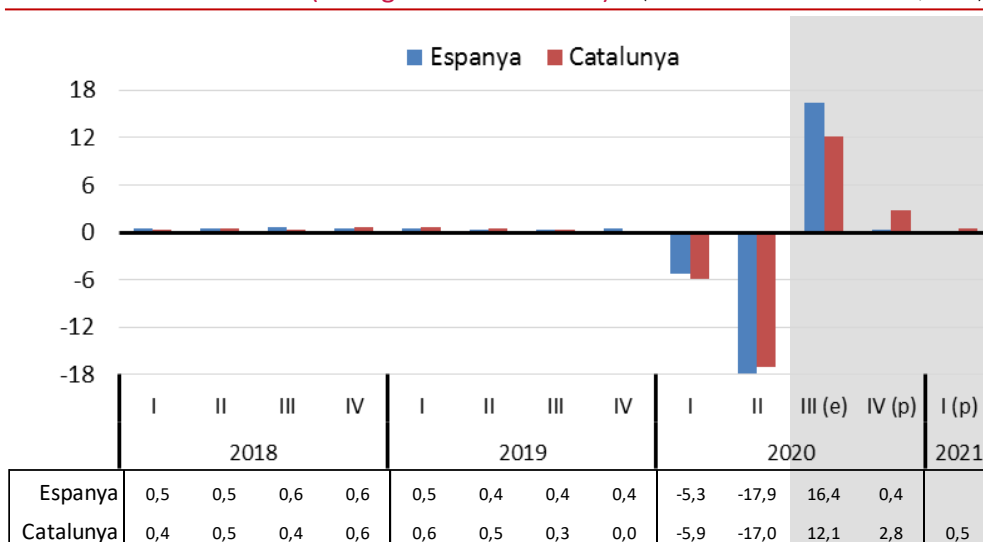
Com a resultat d'aquesta evolució, el PIB català hauria caigut un 11,4% en el conjunt de l'any 2020. Això vol dir que la recuperació serà molt més lenta del que inicialment s'havia previst. Globalment, i no sols per a Catalunya, s'està observant que els efectes econòmics de la pandèmia tindran unes conseqüències permanents, que no es recuperaran en els propers anys.

De cara al 2021 les previsions apunten a un creixement del PIB del 6,1%, clarament insuficient per compensar la caiguda del 2020. I, per tant, no seria fins a finals de 2022 (o fins i tot principis de 2023) que l'economia catalana recuperaria el nivell d'activitat de 2019. En definitiva, l'escenari actual ja no és com es preveia abans de l'estiu. En informes previs es plantejava la hipòtesi de que les empreses podrien reprendre progressivament l'activitat sense que es produís, arrel de la crisi, una important destrucció de teixit productiu, hipòtesi que està descartada. El 2021 es preveu haver assolit un nivell d'activitat que sigui proper al 94% del de 2019. A més de la lentitud de la recuperació, cal preveure ja un impacte rellevant a mitjà i llarg termini en l'estructura productiva de l'economia catalana.

El 2020 s'ha tancat amb una caiguda del PIB de l'11,4%

Es preveu per al quart trimestre un creixement intertrimestral del 2,8%

Gràfic 2. Evolució del PIB (corregit d'estacionalitat) (Taxes de var. intertrimestral, en %)

Fonts: Espanya: INE (fins al 4T20)

Catalunya: Idescat (fins al 2T20) i estimacions (3T20) i previsions pròpies (4T20 i 1T21)

Previsions per a l'any 2021: recuperació del creixement econòmic, encara que menor al previst

L'evolució econòmica del 2021 és més incerta que mai, fruit de les incògnites associades amb l'evolució de la pandèmia. Malgrat la disponibilitat de les primeres vacunes, aquests progressos han anat acompanyats d'una major presa de consciència sobre la magnitud del repte que comporta la producció i distribució de l'enorme nombre de dosis necessàries per immunitzar el conjunt de la població.

Com a conseqüència, tot i que els progressos d'obtenció de les vacunes les han atenuat de manera significativa, subsisteixen les incerteses sobre l'horitzó temporal en què l'aplicació plena d'una solució mèdica efectiva permetrà superar completament la crisi sanitària. Per tant, les perspectives econòmiques per a l'any 2021 segueixen molt condicionades per l'evolució epidemiològica.

Això és així perquè és molt probable que es produeixin nous brots que requereixin l'aplicació de mesures de contenció. A més, la prolongació en el temps d'aquest tipus de mesures està acompanyat d'un cert esforç d'adaptació per part dels agents econòmics dels seus comportaments davant les restriccions, amb l'objectiu de minimitzar els efectes d'aquestes sobre les

seves decisions econòmiques. L'estimació quantitativa de la intensitat d'aquest fenomen d'adaptació o aprenentatge resulta molt complicada.

En tot cas, a partir de la informació disponible en aquests moments, es poden concretar les previsions per a aquest any 2021.

Segons les estimacions de la Cambra i del Laboratori AQR-Lab (UB), la totalitat de components pel costat de la demanda i oferta recuperaran part de la caiguda produïda al 2020.

Per la part de l'oferta, es preveu un creixement de la inversió (7,4%), del consum privat (4,8%) i del consum públic (2,2%). En el cas del sector exterior, es preveu una aportació positiva al creixement, fruit d'un increment superior de les exportacions (13,6%) que de les importacions (11,8%).

Pel costat de l'oferta es preveu també que tots els sectors recuperin part de la caiguda experimentada el 2020, amb creixements del 6,3% a la indústria, 4,1% a la construcció i 6,5% als serveis. Tanmateix, la indústria podria recuperar el nivell precisi a finals de 2021.

Per al 2021 es preveu un creixement anual del 6,1%

Tot apunta a un baix creixement el primer trimestre de 2021, al voltant del 0,5%

PREVISIONS PER A LES PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE L'ECONOMIA CATALANA

	2019	2020 (p)	2021 (p)
Producte Interior Brut	1,9%	-11,4%	6,1%
Consum Privat	0,9%	-9,8%	4,8%
Consum Públic	2,4%	4,6%	2,2%
Formació Bruta de Capital	3,0%	-18,2%	7,4%
Exportacions	3,8%	-18,6%	13,6%
Importacions	1,4%	-15,3%	11,8%
VAB agricultura	-3,1%	-4,7%	2,5%
VAB indústria	-0,4%	-5,4%	6,3%
VAB construcció	2,3%	-4,4%	4,1%
VAB serveis	2,8%	-13,7%	6,5%
Índex Preus Consum (base 2011)	0,9%	-0,2%	1,0%
Ocupats	2,0%	-4,5%	2,3%
Taxa d'atur	11,0%	13,9%	13,2%

Font: Idescat (2019) i elaboració pròpia (2020 i 2021). (P): previsions d'AQR-LAB i Cambrabcn.

Unitats: Taxes variació interanual (%)

Data d'actualització: 25/01/2021

En tot cas, les previsions de creixement anual presentades en aquest informe suposen una clara revisió a la baixa respecte a les presentades en informes anteriors.

Pel que fa a l'evolució dels preus, es va confirmant que després d'uns mesos de taxes d'inflació negatives, la recuperació de part de l'activitat torna a portar la inflació a valors positius, amb una previsió d'inflació anual esperada de l'1,0% el 2021.

Finalment, es preveu també una recuperació de la creació d'ocupació, amb una taxa del 2,3% el 2021. Cal recordar que, tot i la reducció del volum del nombre de

llocs de treball al 2020 (estimat en un -4,5%), aquesta reducció ha estat d'una magnitud molt inferior a la caiguda del PIB.

Això es justifica, en part, gràcies al recurs dels Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO) que han permès a moltes empreses reduir l'activitat durant el període de confinament, minimitzant el nombre d'acomiadaments. Aquest és també el motiu pel qual amb una previsió de creixement del PIB superior al 6% el 2021, la previsió de creixement dels llocs de treball sigui només del 2,3%.

Índex de confiança empresarial: recuperació, però amb diferències sectorials

L'evolució de l'Índex de confiança empresarial permet visualitzar i avançar l'evolució de l'economia. De fet, en aquest entorn d'extrema incertesa, és un dels indicadors que resulta més útil per valorar l'evolució econòmica esperada.

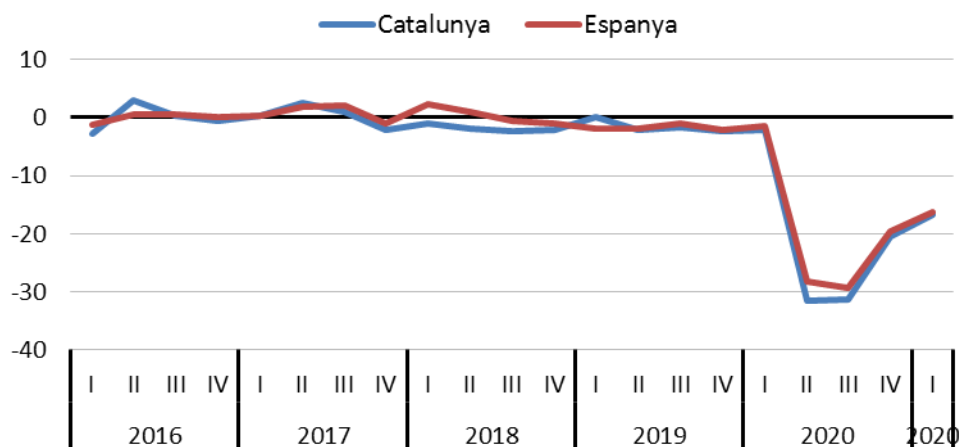
En aquest sentit, val la pena recordar que l'expectativa recollida a l'informe de l'octubre indicava uns nivells d'activitat per al tercer trimestre lleugerament superiors als del segon trimestre.

I això és justament el que va acabar passant, d'acord amb la resta d'indicadors quantitatius. En canvi, en el darrer informe d'octubre de 2020, les dades sobre la confiança empresarial apuntaven a una evolució al quart trimestre clarament superior a la del tercer trimestre; però aquestes expectatives no s'han complert. La causa d'aquest desajust va ser que la major part d'aquestes enquestes s'havien passat abans de l'augment de contagis del mes d'octubre (segona onada).

A finals de 2021 s'haurà recuperat el 90% del nivell d'activitat prèvi a la pandèmia

La inflació tornarà a valors positius al llarg del 2021

Gràfic 3. Índex de confiança empresarial harmonitzat (Índex, base IT.2013=100)

Font: INE (ESP) i Idescat (CAT)

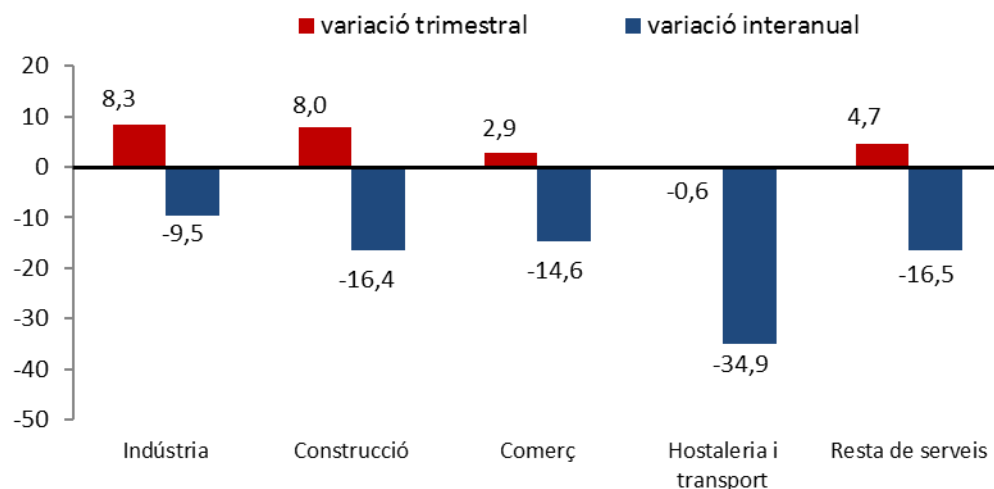
En aquests moments, l'Índex de Confiança Empresarial Harmonitzat (ICEH) referit al primer trimestre de 2021 (112,2) presenta una millora molt important respecte al quart trimestre de 2020 (106,9). Això es pot interpretar com una millora de les perspectives a molt curt termini. Ara bé, cal tenir en compte que això no compensa el que en termes interanuals continua sent una evolució a la baixa. Dit d'una altra manera, si comparem el primer trimestre del 2021 (112,2) amb el valor del primer trimestre del 2020 (134,5), es veu que ara el valor és inferior en més de 20 punts. Això reflecteix que, tot i la millora de la segona part de l'any, la situació econòmica està molt lluny d'arribar a la situació prèvia a la pandèmia. Un cop més, però, es constaten

diferències molt importants a nivell sectorial. D'una banda, la indústria és el sector on han millorat més ràpidament les expectatives, atès que el valor referit al primer trimestre del 2021 (111,1) mostra una disminució de sols 11 punts en relació amb un any abans (122,8), mentre que en el cas de la construcció i del comerç aquests diferencials són de 26 i 21 punts, respectivament. En canvi, on les expectatives són clarament negatives és a l'hostaleria, on el valor del primer trimestre de 2021 (97,0) és més de 50 punts inferior al valor d'un any abans (149,1). Si comparem aquest ICEH amb les dades referides per al conjunt de l'economia espanyola, destaca la semblança en les evolucions dels dos àmbits territorials.

Les expectatives empresarials milloren lleugerament de cara al primer trimestre

Les expectatives són clarament millors a la indústria i la construcció

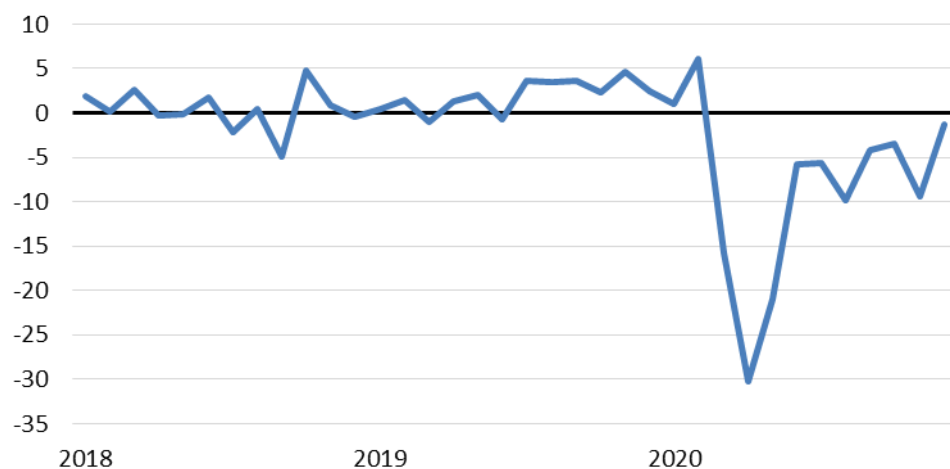
Gràfic 4. ICEH per sectors a Catalunya. I trimestre del 2021 (Taxas de variació, %)

Font: Idescat

Gràfic 5. Índex de comerç al detall

(Base 2015=100 a preus constants, taxa de variació interanual, en %)

Font: Idescat i INE

Consum: es confirma una caiguda propera al 10% el 2020

Fa uns mesos es preveia que l'impacte de la pandèmia sobre el consum seria més acotat en el temps. Però no ha estat així. A mesura que persisteixen diverses restriccions a la mobilitat i a certes activitats, s'ha consolidat una forta reducció en el consum.

D'acord amb les estimacions pròpies de la Cambra de Comerç i del Laboratori AQR-Lab (UB), es preveu una variació del consum privat per al conjunt de l'any 2020 del -9,8%, molt similar a l'evolució prevista en informes anteriors. Això és conseqüència de que després del període de confinament, el procés de reactivació de l'activitat està sent més lent de l'esperat inicialment, tant per la profunditat de l'aturada, com per la incertesa associada a la crisi i els seus efectes psicològics. A hores d'ara, és especialment destacable la caiguda del turisme i de la mobilitat en visitants per negocis, que està tenint també un impacte molt important sobre el consum.

Els indicadors més relacionats amb l'evolució del consum de les famílies evidencien aquesta evolució. Per exemple, la matriculació de turismes, que és un dels indicadors habitualment usats, ha patit una reducció en el conjunt de l'any 2020 del 33,7%, en comparació amb la dada de 2019. Fins i tot l'Índex de comerç al detall, que també inclou béns de consum de primera necessitat, acumula una caiguda fins al mes de novembre del 9,0%. Pel que fa a la dada sobre el nombre d'aturats, que també té impacte en el consum, l'increment anual per al conjunt de 2020 és d'un 21,2%. Això per no parlar dels indicadors més vinculats al turisme que, com es comentarà en l'apartat del sector serveis, han patit una caiguda espectacular en el seu nivell d'activitat.

Finalment, cal destacar que, d'acord amb les darreres previsions, s'espera que en el 2021 el consum privat augmenti un 4,8% en comparació amb el 2020.

Fort impacte en el consum per la caiguda de viatgers

S'ha revisat a la baixa la previsió de creixement al 2021

Taula 1. Evolució dels indicadors. Consum

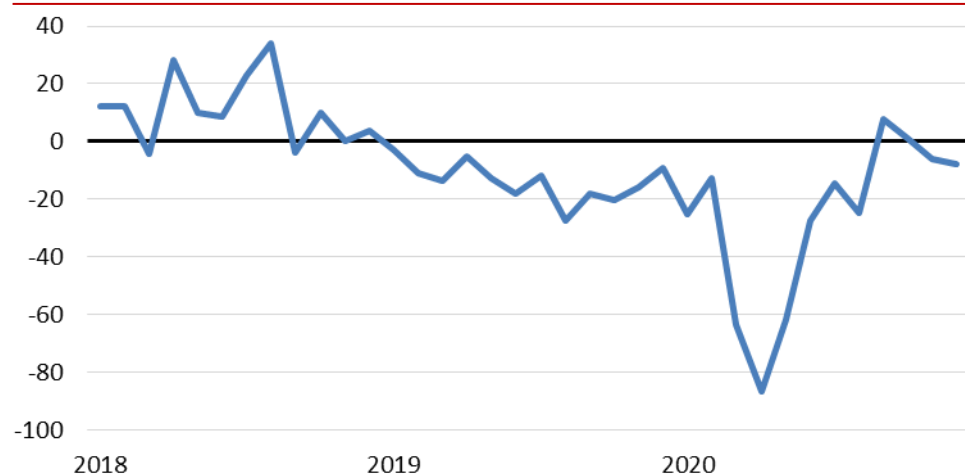
	Darrera dada	Període	% Variació mensual	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Matriculació de turismes (nombre)	17.020	des. 20	24,1%	3,8%	-33,7%
Índex vendes grans superfícies, preus constants (Base 2015=100)	85,0	nov. 20	-4,9%	-18,4%	-10,8%
Índex comerç al detall, preus constants (Base 2015=100)	122,0	des. 20	27,7%	-1,4%	-8,2%
Importacions de béns de consum (milions d'euros)	2.299,7	nov. 20	-6,4%	-6,4%	-19,5%

Font: Idescat i INE

*Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.

Gràfic 6. Matriculació de vehicles industrials

(Taxa de variació interanual, en %)

Font: Idescat

Inversió: es confirma una fortíssima reducció de la inversió el 2020 en comparació amb el 2019

A mesura que es disposa de més informació, aquesta no fa més que confirmar que la component del PIB més afectada pel *shock* produït a partir del mes de març és la inversió. Aquesta és la component més volàtil i més sotmesa a la influència de les expectatives. I, com a tal, ha patit una forta reducció durant aquest any.

Així ho confirmen tots els indicadors relacionats amb l'evolució d'aquesta macromagnitud. D'una banda, cal destacar que la matriculació de vehicles industrials ha registrat una disminució del 29,5% en el conjunt de 2020 respecte a l'any anterior. De fet, aquesta dada és sensiblement pitjor a la registrada per al conjunt de l'economia espanyola, del -22,6%.

D'altra banda, les importacions de béns de capital registren fins al mes de novembre una variació acumulada del -14,5%. En canvi, la inversió estrangera s'ha recuperat. En el cas d'altres indicadors, encara no estan disponibles les dades posteriors a l'estiu, però tot apunta a que tant el segon com el tercer trimestres han registrat volums d'inversió molt inferiors a l'habitual.

En síntesi, les estimacions de la Cambra i AQR-Lab (UB) assenyalen una disminució de la inversió del 18,2% el 2020. Aquesta estimació suposa una clara revisió a la baixa de la previsió presentada fa tres mesos, que era del -17,2%. Els mateixos models preveuen un increment de la inversió de cara al 2021 del 7,4%.

La inversió es redueix gairebé un 20% el 2020

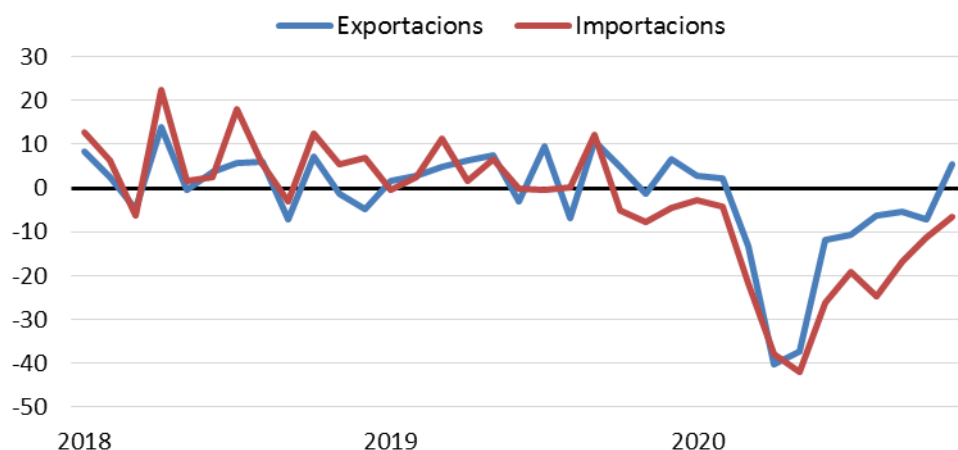
Revisió a la baixa de la previsió de recuperació de la inversió el 2021, fins al 7,4%

Taula 2. Evolució dels indicadors. Inversió

	Darrera dada	Període	% Variació mensual/trimestral	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Matriculació de vehicles industrials (nombre)	2.303	des. 20	-5,0%	-7,9%	-29,5%
Importacions de béns de capital (milions d'euros)	548,1	nov. 20	0,1%	3,4%	-14,5%
Crèdit al Sector privat (milions d'euros)	200,8	3T-20	-2,1%	1,9%	1,9%

Font: Idescat, INE i Banc d'Espanya *Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.

Gràfic 7. Comerç exterior de béns (Taxa de variació interanual, en %)

Font: Duanes

Sector exterior: forta reducció dels intercanvis comercials el 2020 i perspectives de recuperació el 2021

L'evolució de l'activitat comercial amb l'exterior reflecteix també la peculiaritat de la conjuntura econòmica. Però, per altra banda, tot i que l'impacte a nivell sanitari de l'epidèmia és molt fort a tots els països del nostre entorn, l'impacte a nivell econòmic presenta asimetries importants. A hores d'ara es disposa d'informació directa de duanes fins al mes de novembre. El més interessant de la comparació d'aquestes dades amb els registres de mesos anteriors és l'evolució de menys a més activitat.

Així, les dades mensuals de duanes sobre exportacions de béns reflecteixen fins al mes de novembre una caiguda de l'11,6%, mentre que tres mesos abans el registre era del -16,2% en termes interanuals. En el cas de les importacions, la caiguda acumulada fins al mes de novembre és del 19,5%, també inferior al 22,3% registrat tres mesos abans. Aquesta comparació dona el senyal de que la recuperació de l'activitat és més ràpida per a les exportacions que per a les importacions.

Si es comparen aquestes dades amb les referides per al conjunt de l'economia espanyola veiem que l'evolució és similar en les importacions, però la caiguda és superior a Catalunya en les exportacions. En el cas de les exportacions la caiguda per al conjunt de l'economia espanyola és del 10,9% (14,6% tres mesos abans) i per a les importacions del 15,7% (18,2% tres mesos abans).

Fruit d'aquesta evolució s'han revisat les estimacions macroeconòmiques. Per al conjunt de l'any, les estimacions elaborades per la Cambra de Comerç i AQR-Lab (UB) apunten a una disminució de les exportacions del 18,6% (abans 21,7%) i a una disminució de les importacions del 15,3% (abans 16,8%). Malgrat que encara sigui molt provisional per l'elevada incertesa, es preveu un increment elevat de les dues components de cara al 2021: del 13,6% per a les exportacions i de l'11,8% per a les importacions.

Previsió de caiguda de les exportacions del 18,6% el 2020

Previsió de caiguda de les importacions del 15,3% el 2020

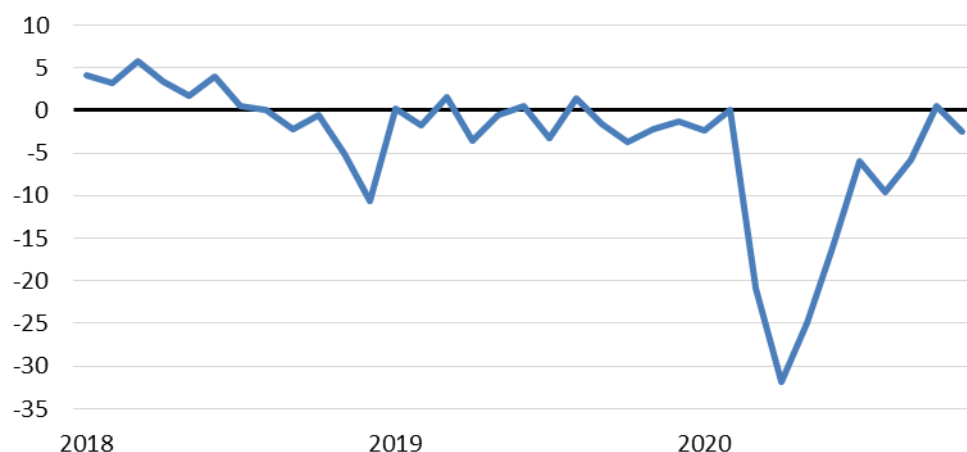
Taula 3. Evolució dels indicadors. Sector exterior

	Darrera dada	Període	% Variació mensual/ trimestral	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Exportacions de béns (milions d'euros)	6.582,4	nov. 20	0,4%	5,5%	-11,6%
Importacions de béns (milions d'euros)	6.965,5	nov. 20	-4,0%	-6,5%	-19,5%
Inversió estrangera (milions d'euros)	460,9	3T-20	-15,0%	16,4%	-2,6%
Inversió a l'estranger (milions d'euros)	33,1	3T-20	-97,0%	---	349,2%

Font: Duanes i Idescat

*Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.

Gràfic 8. Índex de Producció Industrial corregit est. (Taxa variació interanual, en %)

Font: Idescat i INE

Indústria: continua la recuperació de l'activitat industrial

El sector industrial, tal com es va preveure en els primers moments d'emergència sanitària, ha estat el sector que menys ha patit els efectes d'aquesta crisi. L'evolució econòmica dels darrers mesos mostra com progressivament s'ha anat recuperant l'activitat sectorial, després d'un segon trimestre on es va produir un *shock* inicial molt important.

L'indicador més representatiu en aquest sector és l'Indicador de producció industrial (IPI), del que hi ha dades a hores d'ara fins al mes de novembre. Aquestes dades mostren clarament com el mínim d'activitat industrial es va donar el mes d'abril i, a partir del mes de maig, coincidint amb el procés de reobertura, s'ha anat recuperant l'activitat. Tot i així, encara queda lluny la recuperació dels nivells d'activitat previs a la pandèmia. Prova d'això és que la caiguda acumulada fins al mes de novembre és de l'11%.

El seguiment de l'Índex de producció industrial també permet constatar

enormes diferències entre tipus de béns. Mentre que en els béns de consum la caiguda acumulada fins al mes de novembre ha estat del 6,1%, en el cas dels béns d'equipament ha arribat al 18,9% i en els béns intermedis del 9,2%.

Altres indicadors apunten a la mateixa evolució, tot i que amb magnituds diferents, en funció del que mesura cada un d'ells. La facturació de l'energia elèctrica ha caigut un 7,2% fins al desembre, mentre que la matriculació de vehicles industrials ha disminuït un 29,5%. Per altra banda, el nombre de treballadors registrats a l'atur a la indústria s'ha incrementat un 13,3% al 2020 en comparació amb l'any anterior.

Les estimacions de la Cambra i AQR-Lab (UB) apunten a que es produeixi una variació del Valor Afegit Brut a la indústria del -5,4% el 2021, dada més optimista a la prevista en l'informe anterior (-7,1%). De cara al 2021 es preveu un increment de l'activitat del 6,3%.

L'índex de producció industrial cau un 11,0% fins al mes de novembre

A finals de 2021 s'haurà recuperat el nivell d'activitat de 2019

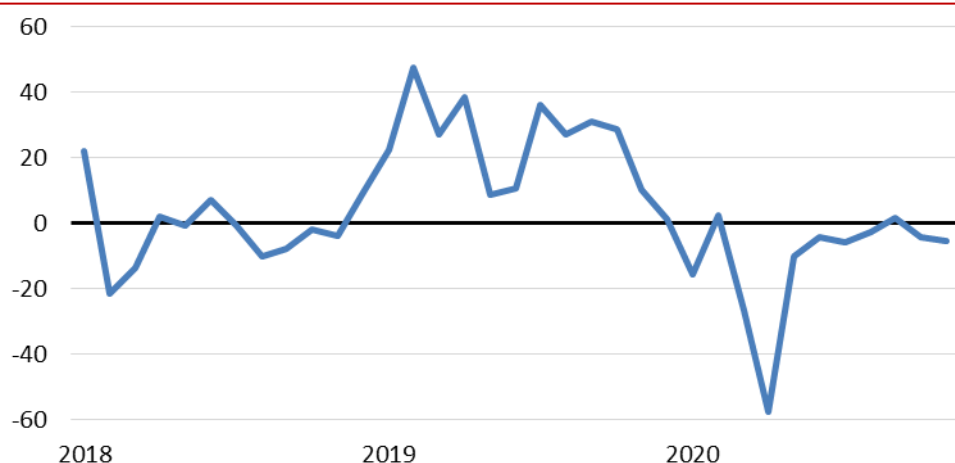
Taula 4. Evolució dels indicadors. Indústria

	Darrera dada	Període	% Variació mensual	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Índex de producció industrial (base 2015=100)	107,9	nov. 20	-1,1%	0,7%	-10,3%
Índex de producció industrial corregit (base 2015=100)	106,7	nov. 20	-3,4%	-2,5%	-11,0%
Facturació d'energia elèctrica a la indústria (GWh)	1.237,1	nov. 20	2,6%	-5,2%	-9,3%
Afiliacions a la indústria total règims (milers)	473,9	des. 20	-0,4%	-1,9%	-2,0%

Font: Idescat i INE

*Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.
p.p: Variació en punts percentuals.

Gràfic 9. Consum de ciment (Taxa variació interanual, en %)

Font: Idescat

Construcció: progressiva recuperació de l'activitat

Continuant amb l'evolució del PIB pel costat de l'oferta, el sector de la construcció ha presentat una evolució molt paral·lela a la de la indústria, amb un mínim al mes d'abril, i després una progressiva evolució a l'alça.

Cal recordar que el *shock* inicial va ser molt important, com demostra la caiguda del consum de ciment d'un 59,4% el mes d'abril. Però a partir de llavors l'evolució ha anat a millor, de manera que la caiguda acumulada fins al novembre s'ha moderat fins a l'11,9%. En el cas de la producció de ciment, aquesta caiguda és encara inferior: del 3,6% acumulada fins al novembre. En tots els casos, l'evolució després de l'estiu és de recuperació progressiva dels nivells d'activitat previs a la pandèmia.

Un altre senyal molt valuós de l'evolució al sector és la que s'obté del mercat treball. En aquest sentit, el nombre de treballadors registrats a l'atur en el sector s'ha incrementat el 2020 un 16,3% respecte al 2019. Cal destacar que aquesta dada és fins

i tot superior als increments registrats en mesos anteriors (en termes acumulats). Això és així perquè en un primer moment, es va minimitzar l'impacte de la crisi sobre el mercat de treball pel recurs per part de moltes empreses als ERTO. Però en els darrers mesos, a mesura que les restriccions continuen, una part d'aquests treballadors afectats per ERTO han acabat a l'atur. Aquest és un indicador clar de que la reactivació de l'activitat és molt més lenta que el *shock* inicial. I que el recurs als ERTOs no ha estat suficient per evitar un impacte en l'estructura ocupacional del sector, impacte que s'està veient reflectit en un increment de l'atur.

Com a síntesi de totes aquestes dades, les estimacions de la Cambra i AQR-Lab (UB) apunten a una variació del Valor Afegit Brut a la construcció el 2020 del -4,4%, dada més optimista que la presentada fa tres mesos (-5,6%). Mentre que, segons aquestes estimacions, en el 2021 es preveu un creixement del 4,1%, que permetrà aproximar-se als nivells d'activitat del 2019.

Previsió de caiguda del PIB sectorial del 4,4% el 2020

De cara al 2021 es preveu un increment del PIB del 4,1%

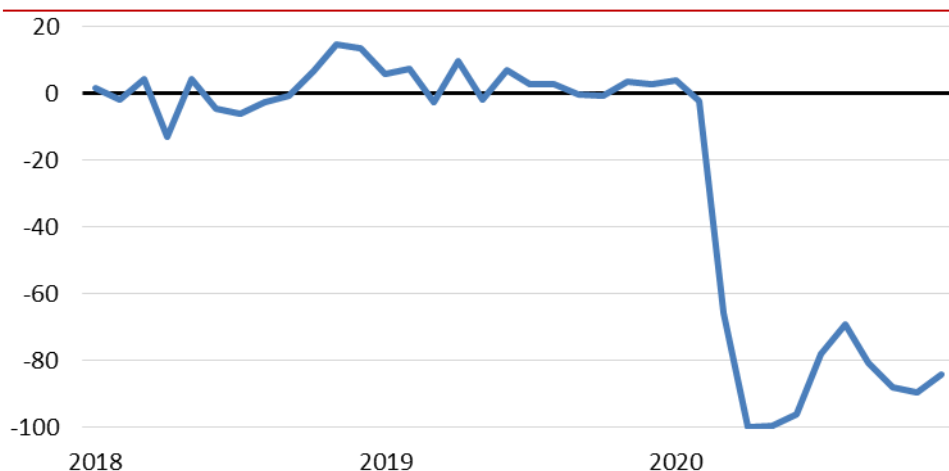
Taula 5. Evolució dels indicadors. Construcció

	Darrera dada	Període	% Variació mensual	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Consum de ciment (milers de tones)	179,1	nov. 20	-7,1%	-5,3%	-11,9%
Habitatges iniciats (nombre)	1.813	nov. 20	-2,8%	17,0%	-15,4%
Habitatges acabats (nombre)	1.292	nov. 20	-6,7%	-42,9%	-8,4%
Licitació oficial (milions d'euros)	188,1	nov. 20	22,1%	5,7%	-22,6%
Afiliacions a la construcció total règims (milers)	204,9	des. 20	-2,1%	0,3%	-1,3%

Font: Idescat i INE

*Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.

Gràfic 10. Pernoctacions en establiments hotelers (Taxa variació interanual, en %)

Font: Idescat

Serveis: lenta recuperació de l'activitat al sector serveis

El sector serveis presenta un nivell d'activitat econòmica molt per sota del d'abans de la pandèmia. Sobretot en tot allò que està més relacionat amb els sectors de l'hostaleria, el comerç i l'oci i la cultura. En aquest cas el *shock* no ha estat només conjuntural sinó que s'està perllongant en el temps. Així, tots els indicadors sectorials coincideixen en mostrar que al sector serveis, la represa de l'activitat a partir del mes de maig ha estat molt més lenta que a la indústria o la construcció, i s'ha vist especialment afectada per les noves onades de la Covid-19.

Per exemple, si ens fixem en el sector comercial, l'índex de vendes en grans superfícies (IVGS) reflecteix fins al mes de novembre, en termes acumulats, una disminució del 10,8%, mesurat a preus constants. En el cas de l'índex de comerç al detall (ICD), la caiguda acumulada fins al desembre ha estat del 8,2%. En aquest índex es poden comprovar també fortes diferències segons el tipus de productes, atès que en el cas de l'alimentació s'ha produït una caiguda del 2,2%, mentre que

per als béns d'equipament personal el descens ha arribat al 33,0%. Les dades d'indicadors relacionats amb la mobilitat són encara més extremes. Així, el moviment de passatgers per transport aeri reflecteix un descens del 76,8% el 2020. El nombre de viatgers allotjats en establiments hotelers ha caigut en el mateix període un 72,2% i el nombre de pernoctacions un 77,4%. Per tant, aquestes dades reflecteixen un impacte molt significatiu sobre el PIB. Tenint en compte això, les estimacions pròpies de la Cambra i AQR-Lab (UB) apunten a que el 2020 pugui tancar amb una caiguda del VAB al sector serveis del 13,7%, xifra molt similar a la prevista fa tres mesos (-14,2%).

Amb la informació disponible actualment, la previsió de cara al 2021 és que es pugui produir una certa millora, amb un increment del VAB del 6,5%. De ser així, quedaria molt lluny de recuperar els nivells d'activitat de l'any 2019. Les estimacions apunten a que a finals del 2021 el nivell d'activitat al sector serveis podria ser el 85% del nivell d'activitat de finals del 2019.

Taula 6. Evolució dels indicadors. Serveis

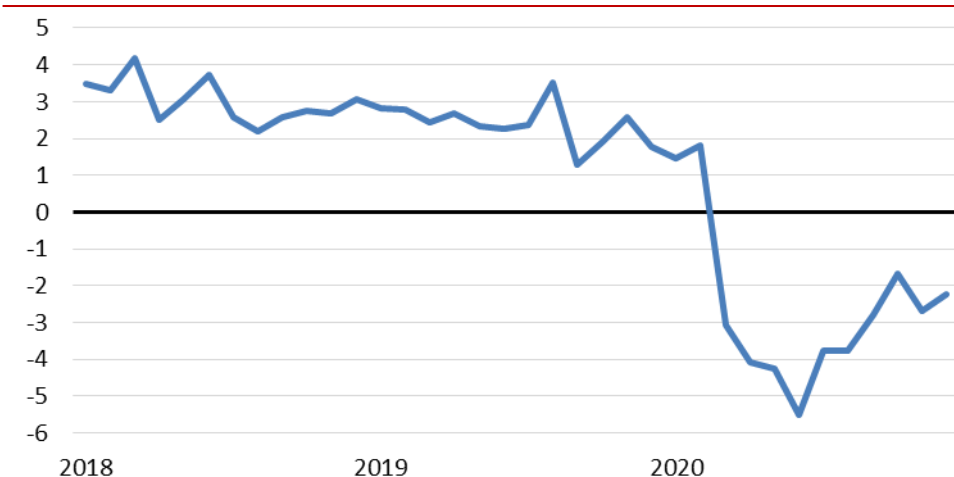
	Darrera dada	Període	% Variació mensual	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Moviment de passatgers als aeroports (milers)	543,8	des. 20	58,1%	-85,3%	-76,8%
Turistes estrangers (milers)	58,8	nov. 20	-74,5%	-94,4%	-79,4%
Pernoctacions en establiments hotelers (milers)	389,9	des. 20	40,5%	-84,0%	-77,4%
Ind. d'activitat serveis (IASS) (índex 2015=100)	104,4	nov. 20	-2,5%	-11,7%	-16,4%
Afiliacions als serveis total règims (milers)	2.616,0	des. 20	-0,4%	-2,5%	-2,9%

Font: Idescat i INE

*Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.

Previsió de caiguda del PIB del -13,7% el 2020 i recuperació del 6,5% el 2021

A finals de 2021 el nivell d'activitat encara serà un 85% del nivell precrisi

Gràfic 11. Afiliats total règims (Taxes variació interanual, en %)

Font: MTAS

Mercat laboral: continua l'increment de la taxa d'atur

L'evolució del mercat laboral està en consonància amb l'evolució de l'activitat analitzada en aquest informe. Així, el nombre d'ocupats en el quart trimestre de 2020 ha estat un 4,0% inferior als ocupats d'un any abans, segons l'enquesta de població activa (EPA). Però aquesta reducció, tot i ser important, no és superior a la registrada en el segon i tercer trimestres. Aquesta dada cal interpretar-la en el sentit d'una progressiva millora de la situació, tot i que molt lenta. Ara bé, aquesta evolució global es tradueix en diferències importants entre sectors a nivell de l'EPA. Si ens fixem en l'evolució del conjunt de l'any, la fotografia que s'obté és una variació del -3,0% global, i a nivell sectorial un +2,5% a la construcció, un -2,8% als serveis, un -5,4% a la indústria i un -10,2% a l'agricultura.

Resulta molt informatiu completar aquesta visió amb l'evolució de l'afiliació a la Seguretat Social. Si considerem tots els règims d'afiliació, les taxes de variació interanual entre setembre i desembre han

estat -2,8%, -1,7%, -2,7% i -2,2%, respectivament. El recurs als expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO) han permès reduir molt l'impacte de la pandèmia sobre la xifra de treballadors en actiu. Però a mesura que passen els mesos, s'està observant com la represa de l'activitat no és prou ràpida com per absorbir tots aquests treballadors que havien aturat la seva activitat de manera temporal. És per això que, mes a mes, el nombre de treballadors és inferior al de fa un any.

L'evolució de l'atur registrat confirma aquesta evolució, de manera que al gener del 2021 el nombre d'aturats a Catalunya ha estat un 29,1% superior al de gener de 2020. Amb diferències important per sectors: un 16,2% més a la indústria, un 28,3% més a la construcció i un 30,4% superior als serveis. D'acord amb les estimacions de la Cambra i AQR-Lab (UB), l'ocupació podria incrementar-se en el conjunt de 2021 al voltant d'un 2,3% i la taxa d'atur situar-se en el 13,2%.

Taula 7. Evolució dels indicadors. Mercat laboral

	Darrera dada	Període	% Variació mensual/trimestral	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Afiliacions al total règims (milers)	3.354,6	des. 20	-0,5%	-2,2%	-2,6%
Atur registrat (milers)	508,1	gen. 21	2,1%	29,1%	29,1%
Ocupats (EPA) (milers)	3.340,6	4T-20	0,5%	-4,0%	-3,0%
Taxa d'atur (EPA) (percentatge)	13,9	4T-20	0,7p.p	3,0p.p	1,6p.p
Cost laboral per treballador i mes (euros)	2.693,7	3T-20	5,5%	0,6%	-4,5%

Font: Idescat, INE i MTAS

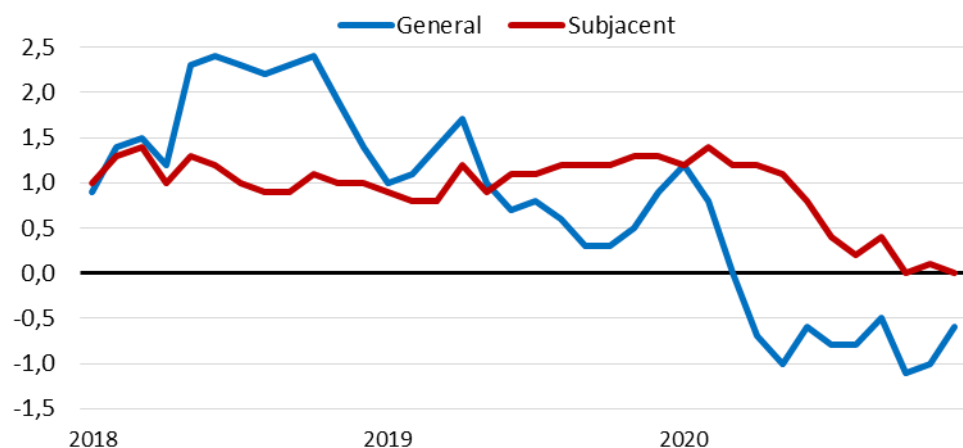
*Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.

Es preveu un creixement de l'ocupació el 2021 del 2,3%

Es preveu tancar l'any 2021 amb una taxa d'atur per sobre del 13%.

Gràfic 12. Índex de preus al consum

(Taxa variació interanual, en %)

Font: Idescat i INE

Preus: la recuperació progressiva de l'activitat permetrà recuperar taxes positives d'inflació

Com és ben conegut, a partir del mes de març de 2020 la inflació a Catalunya va entrar en valors negatius per la paràlisi de l'activitat, i així s'ha mantingut fins al mes de desembre. Les previsions inicials apuntaven a una recuperació més ràpida de la demanda i que això es traduiria ràpidament en increments de la inflació, però finalment no ha estat així. La represa de l'activitat està sent molt més lenta del previst. El 2020 es preveu que el consum privat pateixi una contracció propera al 10%. En aquestes circumstàncies no ha de sorprendre que les taxes d'inflació siguin negatives.

La darrera dada disponible sobre IPC, la del mes de desembre, reflecteix encara reduccions de preus respecte a un any abans, en aquest cas del -0,6%. Ara bé, les previsions sobre l'evolució als propers mesos apunten a que, tot i que la

reactivació econòmica sigui molt lenta, en el primer trimestre del 2021 es puguin recuperar taxes positives d'inflació interanuals, o si més no properes al zero.

Els models de previsió utilitzats per la Cambra i per AQR-Lab (UB) apunten també a que al llarg del 2021 aquesta inflació interanual evolucionarà a l'alça, amb màxim a finals del 2021 propers al 2,0%. Més concretament, aquests models apunten a que el 2021, de continuar el procés de normalització en l'evolució de l'economia, es podria arribar a un increment anual mitjà dels preus de consum proper a l'1,0%. Aquesta xifra és similar al que assenyalen diverses previsions referides a l'economia espanyola. En tot cas, per valorar correctament aquesta evolució, és important tenir en compte que a nivell de la zona euro es preveu una inflació també propera a l'1,0% el 2021.

Taula 8. Evolució dels indicadors. Preus

	Darrera dada	Període	% Variació mensual	% Variació interanual	% Variació acumulada*
Índex de preus al consum (índex 2016=100)	105,1	des. 20	0,4%	-0,6%	-0,6%
Índex de preus industrials (índex 2015=100)	102,1	des. 20	0,6%	-1,3%	-2,0%
Inflació subjacent (índex 2016=100)	104,7	des. 20	0,2%	0,0%	0,0%

Font: Idescat i INE

*Variació interanual de la dada acumulada des de l'inici de l'any.

Es preveu recuperar taxes positives d'inflació a principis de 2021

Previsió de taxa d'inflació de l'1,0% el 2021

Cambra de Comerç
de Barcelona

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

AQR-Lab

Informe trimestral de conjuntura catalana

Febrer del 2021

© Cambra de Comerç de Barcelona i Laboratori de Transferència d'Anàlisi Quantitativa Regional (AQR-Lab)

Equip de treball

Universitat de Barcelona:

Jordi Suriñach

Ernest Pons

Cambra de Comerç de Barcelona:

Joan Ramon Rovira

Carme Poveda

Sandra Gutiérrez Cubero

Data de tancament: 2 de febrer del 2021